

"העצמי", "אני" וה"אחר"

בויאנה גבריאלה גרובשיץ'

במהלך לימודי האקדמיים נתקלתי בכתיבתו המרתקת של לוינס בנוגע ליחסי הגומלין שבין ה"עצמי", ה"אני" וה"אחר" ("הומניזם של האדם האחר", 2004).

"להיות אני", כותב לוינס, "פירושו להיות חסר יכולת להתנער מן האחריות, כאילו כל בניין הבריאה מוטל על כתפי..."

בבואי לפרש את הדברים בעצמי, אני מבינה כי החיים ללא האחר יכולים להיות מספקים אך לא מלאים. האחר הוא זה המאפשר לי לגלות את הרבדים העמוקים באישיותי ולפתח אותה. כתוצאה מכך זוכה ה"אני" להיכרות האמיתית עם ה"עצמי", כמו גם לאפשרות להפוך לישות מוסרית. ישנו כאן מעבר מכינון חירותו של האינדיבידואל, לאחריות כלפי האחר, מחויבות אתית-מוסרית כלפי כל אדם באשר הוא.

בהגותו של לוינס מצאתי השראה לעבודתי בתחום טיפוח הזהות היהודית: בירור הזהות היהודית של האינדיבידואל במפגשו עם האחר, מניב בסופו של תהליך תחושת אחריות מוסרית כלפי העם היהודי.

בעידן הנוכחי, האינדיבידואל רואה את עצמו כיחיד ומיוחד, וזהותו נובעת מתוך הרצון לזכות באוטונומיה בבחירותיו כיצד לנהל את חייו. האם יתאפשר כיום שיח זהות אישי, חברתי ותרבותי המתקיים ברוח דבריו של לוינס? האם קיימת אפשרות לטפח קשרים משמעותיים עם האחר במרחב עשייה בטוח בו כל אחד ישמור על ייחודו אך גם לא יתנער מתחושת אחריות מוסרית לחברה שסביבו?

בעבודתי המקצועית בארגון הלל ישראל, אשר פועל ב-8 מרכזים בישראל ומהווה את הבסיס לפעילותו הגלובלית של ארגון הלל העולמי, אני זוכה לראות כי יש אפשרות לטיפוח קשר משמעותי ומעמיק עם העם היהודי גם עבור הסטודנטים המשתתפים וגם עבורי. הקשר מתאפשר דרך מגוון פעילויות אשר יוצרות מרחב פורה לחקור, לבקר, לשאול ולהיחשף למגוון רחב של זהויות יהודיות כפי שהן באות לידי ביטוי בכל אחד מן הפרטים במפגשים שאנו מקיימים בין סטודנטים יהודים בישראל ובחו"ל.

העשייה בהלל מכוונת להעניק חוויה חיובית לסטודנטים, במהלכה חוקר הפרט תכנים בזהותו האישית ובזיקתו לעם היהודי. חקירה זו מעודדת שיח מתוך מחלוקת ופרשנות אישית, אודות מרקמו הייחודי של העם היהודי.

חשוב לנו לאפשר לסטודנט **לבחור** להשתייך לקהילת העם היהודי, מתוך כוונה ומבחירה מושכלת. בחירה זו טומנת בתוכה אחריות כלפי הפרט להיות חבר תורם בקהילה: אנו שמים דגש על העצמת הפרט על ידי עירובו בתהליך השינוי בקרב הקהילה שלו. בסופן של תהליך, מבין האינדיבידואל כי על אף השונות בין החברים בקהילה, אין הוא מוכן לוותר על אף פרט או מאפיין בקרב חברי קהילתו.

ולסיום, מתוך שירו של אמיר גלבוש "שיר בבוקר בבוקר":

"פתאום קם אדם בבוקר
ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת..."

האם בקומו "פתאום" התכוון המשורר כי האדם בסופו של התהליך או בתחילתו? האם הגיע לרגע ההארה או שהוא נמצא אך בתחילתו של המסע?

אני שמחה ונרגשת ללוות סטודנטים ברגעי ההארה ולהיות שותפה במסעם המתמשך. בכך תרומתנו כמחנכים ציוניים לחוסנה של הקהילה ולחוסנו של העם היהודי.

בויאנה גבריאלה גרובשיץ', מנהלת פרויקטים בהלל באוניברסיטת ת"א, לשעבר שליחת הלל בברוך קולג' וממקימי תכנית "כל הלל" - העוסקת בעמיות יהודית סביב הרשת הגלובלית של מרכזי הלל באוקראינה, בינתחומי הרצליה וניו-יורק.